

УДК 785.161

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА ЕТНОКУЛЬТУРА КРІЗЬ ПРИЗМУ БАЧЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Павлюк Н.М.

Луцький педагогічний коледж, Україна, Луцьк

До кола актуальних тем сучасного систематичного мистецтвознавства входять проблеми музичної психології і соціології. Предметом даного дослідження є сприйняття молодим поколінням української музичної етнокультури крізь призму творчості окремих відомих виконавців в естрадному і рок-жанрах (опитані назвали О. Скрипку, Н. Матвієнко, Ламу, гурт «Мандри»). Мета статті – аналіз ціннісних оцінок і художніх смаків молоді щодо музичної етнокультури в її модерній інтерпретації. Методологія роботи полягає в аналізі понять «музична етнокультура», «художній смак» та ін., а також у проведенні експериментального дослідження із вказаної проблеми на базі технічного навчального закладу. Результатом дослідження стало висвітлення думки учасників експерименту про стратегії розвитку музичної етнокультури, а також вирішення основних проблем в естетичному вихованні молоді у цій сфері.

Ключові слова: музичне мистецтво, музична етнокультура, художній смак, молодь, експеримент.

Павлюк Н.Н. Украинская музыкальная этнокультура сквозь призму видения студенческой молодёжи / Луцкий педагогический колледж, Украина, Луцк

В круг актуальных тем современного систематического искусствоведения входят проблемы музыкальной психологии и

социологии. Предметом данного исследования является восприятие молодым поколением украинской музыкальной этнокультуры сквозь призму творчества отдельных известных исполнителей в эстрадном и рок- жанрах (опрошенные назвали О. Скрипку, Н. Матвиенко, Ламу, группу «Мандры»). Цель статьи – анализ ценностных оценок и художественных вкусов молодежи относительно музыкальной этнокультуры в ее современной интерпретации. Методология работы заключается в анализе понятий «музыкальная этнокультура», «художественный вкус» и др., а также в проведении экспериментального исследования с указанной проблемы на базе технического учебного заведения. Результатом исследования стал показ мнений участников эксперимента о стратегии развития музыкальной этнокультуры, а также выделение основных проблем в эстетическом воспитании молодежи в этой сфере.

Ключевые слова: музыкальное искусство, музыкальная этнокультура, художественный вкус, молодежь, эксперимент.

Pavliuk N.M. The Ukrainian music ethnic culture through the prism of the student's youth vision / Lutsk Pedagogical College, Ukraine, Lutsk

The problems of music psychology and sociology are in the circle topics of contemporary systematic art criticism. The subject of research is the younger generation's perception at the Ukrainian ethnic culture through about the prism of musical creativity of some famous artists in pop and rock genres (respondents named these singers: O. Skrypka, N. Matvienko, Lama, the band «Mandry»). The purpose of the article is to analyze the young people's value judgments and artistic tastes to the ethnic music culture in its modern interpretation. The methodology of work is to analyze the concepts of «ethnic culture musical», «artistic taste» et al., as well as conducting experimental studies of this problem at the technical college.

The research was thought experiment participants highlighting strategies for the development of musical ethnic culture and the discrimination of the main problems in the aesthetic education of youth in this area.

Keywords: musical art, musical ethnic culture, artistic taste, young people experiment.

Вступ. Гострою проблемою сучасного українського суспільства є впливу на духовний світ молоді естради та рок-музики. У цьому процесі питання свободи творчості досить часто стає проблемою вседозволеності. Все частіше лунає критика на адресу субкультури в цілому і музичної естради зокрема як інформаційного інструмента для знищення моральності, духовності та самосвідомості молодшої особистості. Цілком погоджуючись із таким твердженням щодо ряду поп-виконавців і гуртів, що у продукті своєї діяльності виражають примітивні інстинкти та шквал агресії, разом із тим, ствердимо наступне. Музична естрада як розмаїте та багат шарове явище має і протилежно-інший полюс – фахові виконавці та орієнтація на кращі взірці класичної та народної культури. Саме остання стала імпульсом до виникнення низки етно- акцій, а також основою творчості ряду провідних українських виконавців. Тому сприйняття молодим поколінням української музичної етнокультури крізь призму творчості окремих відомих виконавців в естрадному і рок- жанрах є важливою проблемою, яка потребує наукового опрацювання.

Формулювання мети та завдань. Метою статті є аналіз ціннісних оцінок і художніх смаків молоді щодо музичної етнокультури в її модерній інтерпретації. Завдання дослідження: окреслити поняття «музична етнокультура» і «художній смак»; провести констатуючий експеримент; описати результати експерименту та укласти висновки.

Виклад основного матеріалу статті. Проблемі естетичного сприйняття і ціннісних орієнтацій молоді, її художніх смаків присвячено низку праць сучасних вчених. Відмежовуючи дослідження про музичну ментальність, вплив музики і музичні смаки, назовемо праці В. Драганчук [1], З. Ластовецької-Соланської [4], А. Скорик [6] та ін., а також посібники з музичної психології [2] і музичної соціології [5].

Який же сенс вкладають вчені у ключові поняття нашого дослідження – «музична етнокультура» і «художній смак»?

Поняття «музична етнокультура» є складовим загального «етнічна культура», яке визначається як «культура людей, пов'язаних між собою спільністю походження (кровною спорідненістю) та спільно здійснюваною господарською діяльністю, так званою єдністю “крові і ґрунту”» («Енциклопедія етнотурознавства» [3, 180], а також як культура, основана на колективній творчості спільноти, яка передбачає певне народне мислення, мову, мистецтво та ін. Завдяки цим компонентам у сучасному суспільстві можливо диференціювати нації. Це дає етнічній культурі в цілому, і музичній зокрема, спільну ментальність і звичаєву традицію, що відображається у стилі художнього висловлювання. А у проєкції на наше дослідження показує можливість реципієнта відчути себе частиною національної спільноти, основаної на вказаній вище єдності «крові і ґрунту».

Поняття «художній смак» розуміємо як схильність до того чи іншого напрямку у мистецтві, що передбачає вміння аналізувати естетичні явища та розвинену систему художніх уподобань і цінностей особистості. Наявність у молоді певних художніх смаків свідчить про певну естетичну настроєність і загальну культуру особистості.

Таким чином, відчуття себе частиною національної спільноти через сприйняття музичної творчості етнічної основи в сучасній інтерпретації повинне бути основою патріотичного почуття особистості, що

забезпечує її рівень культури та свідому і непохитну громадянську позицію.

У процесі дослідження нами був проведений констатуючий експеримент в одному з технічних навчальних закладів міста Луцька. Респонденти – студенти дівчат віком від 16 до 20 років. Ми визначали їх обізнаність студентів щодо загального поняття «музична етнокультура», її розвитку та представників.

На запитання «Що таке музична етнокультура» 37% респондентів відповіли, що це музична культура українського народу, 27% – музичні надбання певного народу, 20% думають, що це народні пісні та музика, 3% сказали, що це, напевно, музика для душі, 13% респондентів не змогли дати відповідь.

Отже, можна дійти висновку, що хоча більшість респондентів знають більш чи менш чітко зміст даного поняття, та, все таки, значна частина респондентів не орієнтується в даному питанні. Ми з'ясували, що не всі цікавляться культурними надбаннями нашого народу, і це є проблемою. Також нам необхідно було визначити, яких виконавців етномузики у сучасній інтерпретації знають опитані. 57% назвали О. Скрипку, 24% згадали Н. Матвієнко, 4% – «Мандри», 7% – Ламу і приблизно 8% не знають зовсім. Це також говорить про те, що молодь не виявляє стійкого інтересу до етномузики.

Також було важливо визначити, чому молодь мало цікавиться цією сферою музичної культури. 25% опитаних сказали, що це просто нецікаво та немодно, 5% вважають, що сучасній молоді потрібна сучасна музика, 57% відповіли, що вбачають проблему у недостатній популяризації подібної музики, 13% не знають.

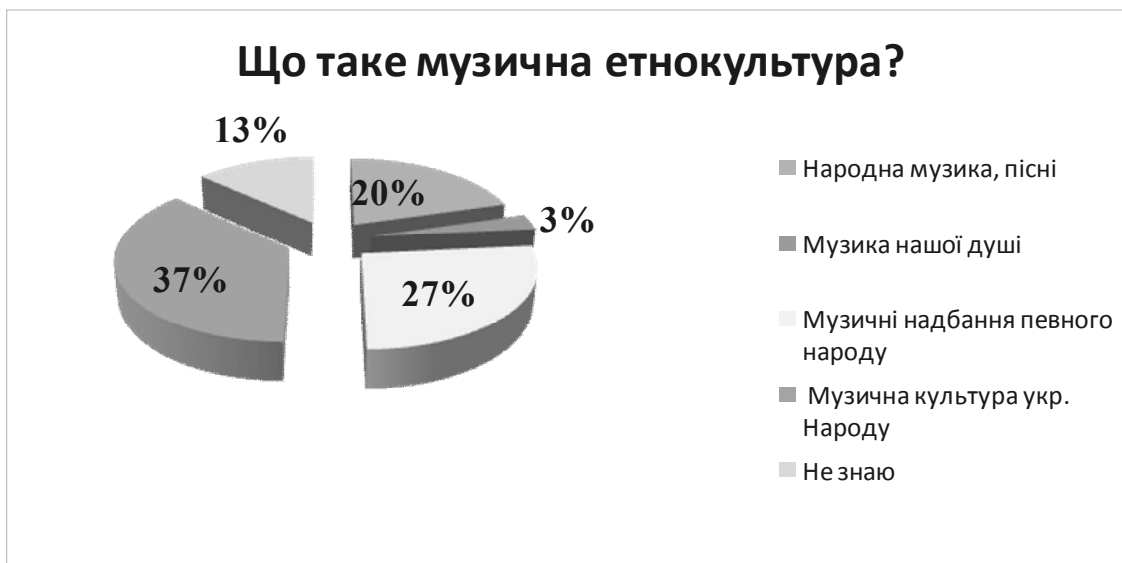

Рис. 1. Результати обробки відповідей на питання №1

Рис. 2. Результати обробки відповідей на питання №2

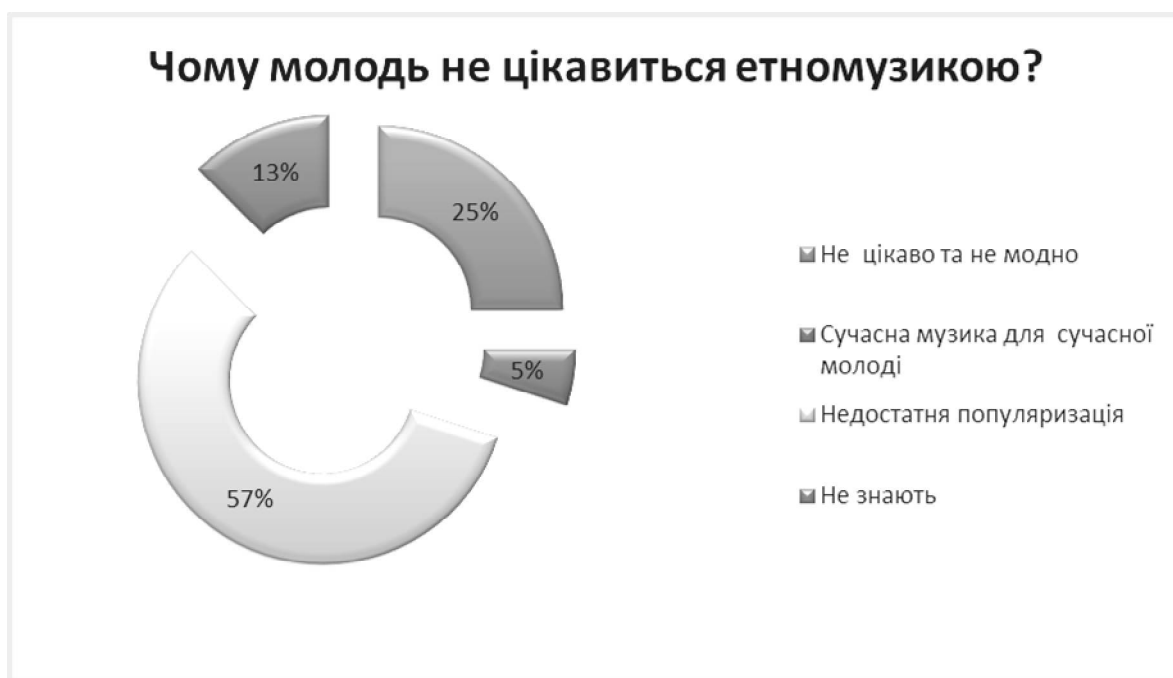

Рис. 3. Результати обробки відповідей на питання №3

Отже, з опитування видно, що в еру Internet'у, новітніх сучасних технологій молодь має дуже широкий вибір музики «на всі смаки», але дуже часто це є не на користь української пісні.

Окремо провели опитування щодо персоналії, яка виявилася найбільш популярною, як свідчать відповіді. Очевидно, це зумовлюється організацією етнофестивалю «Країна мрій». Отож, спробували було дізнатися, яку ж роль відіграє Олег Скрипка в етномузичній культурі. 3% опитаних думають, що митець просто дотримується даного стилю, 12% сказали, що співає українською мовою, 33% стверджують, що організовує різні дійства для популяризації даної музики, 31% відповіли, що збирає, пропагує і виконує дану музику, 18% вважають, що його роль дуже значна, 3% не змогли дати відповіді.

Оскільки дана проблема постала дуже гостро, ми запитали, чи потрібно, на думку респондентів, відроджувати українську етнокультуру і яким чином. 75% опитаних вважають, що необхідно це робити через залучення молоді до проведення концертів, фестивалів, створення і популяризацію гуртів, 16% кажуть, що це потрібно, але не

пропонують конкретних ідей, 6% опитаних байдужі до цієї проблеми, приблизно 3% відповіли, що їм це не потрібно взагалі.

Яку роль виконує О. Скрипка?

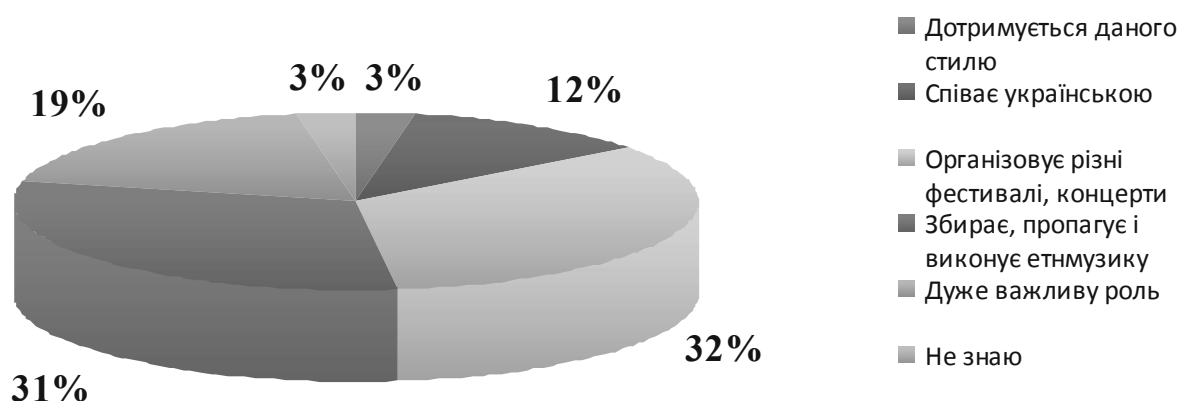

Рис. 4. Результати обробки відповідей на питання №4

Отож, більша частина респондентів назвала проекти, які можливо реалізувати, але проблемою є й те, що деяким опитаним байдужа сама ідея реалізації національної культури в сучасному інформаційному просторі крізь призму творчості окремих відомих виконавців в естрадному і рок-жанрах.

Висновки. Експеримент показав, що в цілому опитана аудиторія студентської молоді позитивно ставиться до етнокультури в її модерній інтерпретації. Наголосимо, що дослідження проводилося у технічному навчальному закладі, тому схильні вважати, що ситуація у гуманітарних, в тому числі мистецьких, закладах є на порядок кращою. Проте, прикрим видається факт недостатньої обізнаності молодих людей у цьому жанрі і, тим більше, невисокої зацікавленості.

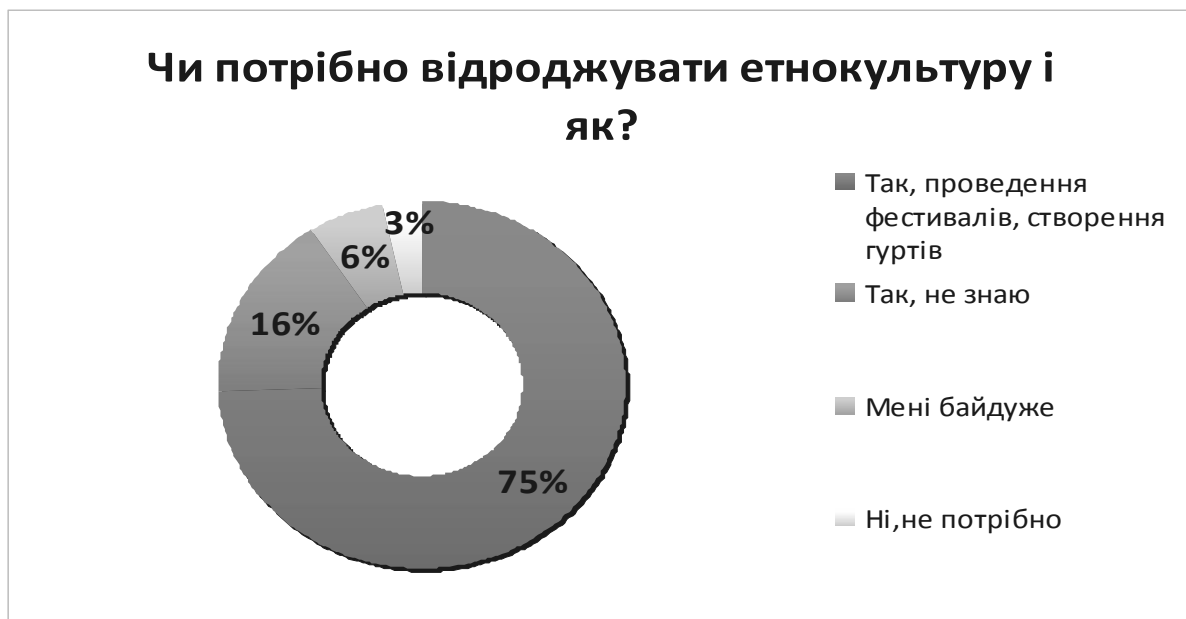

Рис. 5. Результати обробки відповідей на питання №5

Вихід із цієї ситуації самі респонденти бачать у залученні молоді до проведення концертів, фестивалів, створення і популяризацію гуртів. Ми ж додамо, що вагомим кроком у цьому напрямку є збільшення україномовної, в тому числі етнічної, музичної продукції у засобах масової інформації.

Не менш важливим фактором є рівень сучасного музичного продукту в етностилі, який міг би зацікавити потенційного молодого реципієнта. Тому слушним видається твердження про те, що в українців, які мають сформований глибинний рівень музичній ментальності і багату пісенну спадщину, сьогодні переважає низькопробна продукція в засобах масової інформації, що свідчить про відсутність необхідної культурної політики у цій царині. Що ж до самих творців музичної етнокультури в сучасній інтерпретації, то оскільки «в теперішніх глобалізаційних умовах запити публіки значною мірою створюють і формують пропозицію музиканта... це вимагає від останнього пошуків засобів адаптації до нинішньої культурної ситуації. Нові соціокультурні реалії вимагають від музикантів для популяризації

своєї творчості застосування нових підходів» [4, 10]. Наше дослідження і було спрямоване на з'ясування ситуації і спробу активізації молоді у цій сфері.

Література:

1. Драганчук В.М. Національна ментальність і рівні її відображення в музиці / В.М. Драганчук // Музикознавчі студії: наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка. – Л.: Сполом, 2008. – Вип. 18. – С. 11–18; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/9236>
2. Драганчук В.М. Музична психологія і терапія: навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво» [Електронний ресурс] / Вікторія Драганчук; передм. Л. Кияновської; Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – 230 с. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/9393>
3. Енциклопедія етнокультурознавства. Понятійно-термінологічний інструментарій, концептуальні підходи / Ю.І. Римаренко [та ін.]; ред. Ю.І. Римаренко; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв. – К., 2000. – Ч. 1, кн. 1: Особа, нація, культура; «А-Є» (кн. 1). – [б. м.]: [б. в.], 2000. – 332 с.
4. Ластовецька-Соланська З.М. Музичні цінності та потреби в сучасному культурному континуумі України: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 – теорія та історія культури/ Ластовецька-Соланська Зоряна Миколаївна; Львівська національна музична академія ім. М.В. Лисенка. – Л., 2007. – 20 с.
5. Нариси з музичної соціології: навчальний посібник / Л. Кияновська, З. Ластовецька-Соланська О. Пилатюк, А. Скорик; [заг. ред. Л. Кияновської]. – Л.: Сполом, 2011. – 192 с.

6. Скорик А.Я. Музичні програми регіонального телебачення в інформаційному просторі сучасності (на прикладі програм Львівського телебачення): автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 – теорія та історія культури / Скорик Адріана Ярославівна; Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. – Л., 2009. – 16 с.

Referenses:

1. *Drahanchuk V.M. Natsionalna mentalnist i rivni yii vidobrazhennia v muzytsi / V.M. Drahanchuk // Muzykoznavchi studii: naukovi zbirky Lvivskoi natsionalnoi muzychnoi akademii imeni M.V. Lysenka. – L.: Spolom, 2008. – Vyp. 18. – S. 11–18; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/9236>*
2. *Drahanchuk V.M. Muzychna psykholohiia i terapiia: navch. posib. dlia stud. spets. «Muzychne mystetstvo» [Elektronnyi resurs] / Viktoriia Drahanchuk; peredm. L. Kyianovskoi; Skhidnoievr. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 2016. – 230 s. – Rezhym dostupu: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/9393>*
3. *Entsyklopediia etnokulturoznavstva. Poniatiino-terminolohichni instrumentarii, kontseptualni pidkhody / Yu.I. Rymarenko [ta in.]; red. Yu.I. Rymarenko; Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho NAN Ukrainy; Derzhavna akademiia kerivnykh kadriv kultury i mystetstv. – K., 2000. – Ch. 1, kn. 1: Osoba, natsiia, kultura; «A-Ye» (kn. 1). – [b. m.]: [b.v.], 2000. – 332 s.*
4. *Lastovetska-Solanska Z.M. Muzychni tsinnosti ta potreby v suchasnomu kulturnomu kontynuumi Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznavstva: 17.00.01 – teoriia ta istoriia kultury / Lastovetska-Solanska Zoriana Mykolaivna; Lvivska natsionalna muzychna akademiia im. M.V. Lysenka. – L., 2007. – 20 s.*

5. *Narysy z muzychnoi sotsiologhii: navchalnyi posibnyk / L. Kyianovska, Z. Lastovetska-Solanska, O. Pylatiuk, A. Skoryk; [zah. red. L. Kyianovskoi]. – L.: Spolom, 2011. – 192 s.*
6. *Skoryk A. Ya. Muzychni prohramy rehionalnoho telebachennia v informatsiinomu prostori suchasnosti (na prykladi prohram Lvivskoho telebachennia): avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznavstva: 26.00.01 – teoriia ta istoriia kultury / Skoryk Adriana Yaroslavivna; Lvivska natsionalna muzychna akademiia im. M. V. Lysenka. – L., 2009. – 16 s.*